

Uddannelsesplan for oplæring af Cytobioanalytiker Præanalytiske procedurer og screening af cervixcytologiske prøver

Formål At beskrive de kompetencer nyansatte cytobioanalytikere som minimum skal opnå indenfor cervixcytologi. Der tages udgangspunkt i den nyansattes faglige kvalifikationer

Mål Selvstændigt at kunne præparere, mikroskopere og diagnosticere cervixcytologiske prøver

- Screenes og fortolkes cervixcytologiske prøver
- Selvstændigt udarbejder mikroskopisvar
- Identificerer abnorme cellefund og udarbejder et diagnoseforslag
- Vurderer relevant patientdata i forbindelse med den cervixcytologiske vurdering
- Udfører de laboratorieprocedurer, der benyttes i forbindelse med bearbejdelse af de cervixcytologiske prøver
- Have viden om kvalitetssikring af cervixcytologien fra prøvetagning til svarafgivelse

Tidsramme Såfremt den nyansatte ikke har erfaring med screening af cervixcytologiske prøver ca. 6 måneder, hvor der som minimum vurderes 1000 prøver fx ved screening, test og afmærkede prøver.

Programmet kan suppleres med fx almen introduktion til sygehuset og afdelingen, samt generelle præanalytiske procedurer

Læringen bygger på mesterlære princippet, hvor emnerne bliver gennemgået (typisk af cytobioanalytikerunderviser) ved en dialogbaseret undervisningsform vekslende mellem mikroskopi og teori.

Dette suppleres med mikroskopi af cervixcytologiske prøver fra daglige/ rutine præparater.

Det anbefales at uddannelsesperioden afsluttes med en test. Testen kan bestå af 50 multiple choice spørgsmål, 20 spottestpræparater og 10 umærkede cervixcytologiske prøver til screening inspireret af QUATE testen.

Tjeklister

Cervixcytologi	Kan redegøre for/gennemgået Dato	Diagnosticere i samråd med bioanalytiker, der er specialist indenfor cytodagnostik
Generel cytomorfologi og cytologiske malignitetskriterier		
Sundhedsstyrelsens anbefalinger til screeningsprogrammet		
Den cervixcytologiske prøve <ul style="list-style-type: none"> • prøvetagning • præparationsteknik • PAP-farvningen • mikroskopi (manuel, automatiseret eller semiautomatisk) 		
Organisation i laboratoriet <ul style="list-style-type: none"> • prøvens flow 		
Normale celler <ul style="list-style-type: none"> • pladeepitel • endocervikale cylinderepitelceller • metaplastiske pladeepitelceller 		
Klassifikation (Bethesda) og anbefalede SNOMED-koder		
Egnethedskriterier		
Hormoncytologi <ul style="list-style-type: none"> • den fertile kvinde • post partum • post klimakteriel • abnormt cytohormonelt mønster 		
Inflammation, inflammatoriske celleforandringer og mikrobiologi		
Benigne proliferative tilstande <ul style="list-style-type: none"> • metaplasi • Tubar metaplasi • mikroglandulær hyperplasi • keratose reaktioner 		

Cervixcytologi	Kan redegøre for/gennemgået Dato	Diagnosticere i samråd med bioanalytiker, der er specialist indenfor cytodiagnostik
Epidemiologi og Humant papillomvirus (HPV) <ul style="list-style-type: none"> • HPV-genomet • infektionsmekanismen • HPV epidemiologi • HPV tests 		
Forandringer i pladeepitelet <ul style="list-style-type: none"> • LSIL • HSIL • planocellulært karcinom • ASCUS • ASC-H 		
Glandulære forandringer <ul style="list-style-type: none"> • AIS • cervikalt adenokarcinom • endometroidt adenokarcinom • AGC 		
Kontrol og behandling		
Supplerende undersøgelser på cervixcytologisk materiale <ul style="list-style-type: none"> • Immuncytokemi • HPV test 		
Kvalitetssikring <ul style="list-style-type: none"> • prøvetagning • præparation • mikroskopi og svarafgivelse • sammenhold med samtidig histologisk prøve fra patienten 		
Monitorering af screeningsprogrammet jf. Sundhedsstyrelsens anbefalinger		
Antal screenede cervixcytologiske prøver		
Test* bestået og bedømt tilfredsstillende		

* Testen skal som minimum bestå af 10 umærkede cervixcytologiske prøver til screening

Literatur:

http://www.sst.dk/publ/publ2007/PLAN/Kraeft/Anbef_screen_livmoderhals.pdf Juli 2008

http://www.sst.dk/publ/Publ2007/MTV/HPV/HPV_vaccination.pdf /Juli 2009

<http://nih.techriver.net/atlas.php> /Juli 2009

Solomon D, Nayar R (edi). *The Bethesda System for reporting Cervical Cytology*. 2. ed. New York Springer 2004.

DeMay R. *The PAP Test*, Chicago American Society of Clinical Pathologists Press, 2006

Bibbo M, Wilbur D. *Comprehensive Cytopathology* 3 udgave, W.B. Saunders Company, 2008.

Ejersbo D, Sandahl P, Schou M, Schiødt S. *Kompendium i klinisk cytologi. Normal cervixcytologi*. 2. udgave Bioanalytikeruddannelsen i Århus, 2008

Ejersbo D, Sandahl P, Schou M, Schiødt S. *Kompendium i klinisk cytologi. Abnorm cervixcytologi* 2. udgave: Bioanalytikeruddannelsen i Århus, 2008.